

CAAFIMAADKA

Ku caawimeysa dhibbanayaasha colaada hubeysan iyo masiibooiyinka iyadoo u hagaajineyso helitaanka adeegyada daryeelka caafimaadka ee lagama maarmaanka ah.

SOOMAALIYA: LA DAGAALANKA SHUBAN-BIYODKA BA'AN OO LAGU GUDBINAAYO IDAACADAHA

Cabdiqirriim Maxamed/I/CRC

Nasrii Maxamed Cali oo ah madaxa wax soo saarka xarunta idaacadda ayaa ku codeysay mid ka mid ah jilayaasha googgooska idaacadda. Googgoosku waxaa ku dhex jira dhacdooyinka maalinlaha ah oo ku dhafan xooga maad ah si ay u gudbiyaan farriinta.

Jilayaal cod ayaa ku kulmay qol idaacadeed ee Muqdisho ku taalo si ay u sameeyaan adeeg wargelin dadweyne oo ah sidii gacan looga geysan lahaa la dagaalanka daacuunka iyo shubanka. "Xaaskeyga waa kuwa maseyra. Waqtiyadan dambe, cunto karinteedu ma ahan sidii hore u karin jirtay," Cali oo ah mid ka mid ah labada jilayaasha labka ah ayaa si kaftan ah ugu yiri saaxibkiis oo la qadeynayey.

Xaaladooda cayaarta miiran ah ayaa si kedis ah u joogsatay markii ay ka war heleen in biyo yaalaan laakiin saabuun ay ku dhaqdaan gacmahooda uusan oolin-waa mid ka mid ah mawduucyada ugu muhiimsan ee xayeyisiisku isku dayayo inuu gudbiyo, taa oo ah in dadku

ay gacmahooda dhaqaan ka hor cunidda si loo joojiyo faafidda daacuunka.

Qoraalku waa mid ka mid ah saddexda googgoos oo 45-ta daqiqo soconayo oo ka baxa Idaacadda Mustaqbal, oo ah

xarun idaacadeed saldhiggeeduna yahay caasimadda Soomaaliya.

"Farriimaha waa kuwo gaaban oo toos ah .Taasi waa muhiim markaad rabto in aad bedesho caadooyinka dadka," waxaa yiri Axmed Ciise, oo ah soo-saaraha abuuraya googgooska ku saabsan saddexda farriimo oo muhiimka ah.

Khubarada caafimaadka ayaa aaminsan in qoysaska Soomaaliyeed ay u baahan yihiin in ay ogaadaan saddex arriimood si ay ula dhagaalamaan daacuunka: 1) Gacmaaga ku dhaq saabuun. 2) Hubso in biyuhu ammaan yahay oo la cabi karo adigoo karkarinaya ama isticmaalaaya walxaha wax lagu nadiifijo. 3) Booqo bukaan-socod-eegtooyinka SRCS si loo xakameeyo khatarta cuduradan dilaaga ah.

Guddiga Caalamiga ee Laanqayrta Cas (ICRC) oo ay weheliso Ururka Bisha Cas ee Soomaaliyeed(SRCS) ayaa la shaqeeya Raadiyo Mustaqbal si ay u soo saaraan farrimaha. Jawaab celinta cudur marka uu dilaaco sida daacuunka iyo shuban biyoodka ba'an ayaa ku kooban bukaan-socod-eegtooyinka SRCS iyo xarumaha ICRC ee daaweynta daacuunka kuna yaalaan Kismaayo iyo Baydhabo. Sidoo kale, si kor loogu qaado fayo-dhowrka, mutadawiciinta SRCS waxay fuliyeen ololeyaasha guri-guriga ah. Mutadawiciintu waxay qaybiyaan aquatabs si loogu nadiifijo biyaha, halka sidoo kale qoysaska ku tababaraan sida loo isticmaalo milanka fuuq-celinta.

Iyadoo googgooska lagu farsameynayo saddex farrin laguna baahinaayo gobolada kala duwan ee Soomaaliya ayaa labada urur dhanka idaacadda dagaal ku qaadayan si loo xakameeyo halista dilaaca cudurka la is-qaadsiyo.

"Fariimahan waxay qayb ka yihiin habka aan adeegsano oo looga hortago dilaaca cuduradan. Raadiyaha ayaan ku gaarnaa dhegysteyaal aad u badan oo heer qoys ah," Laura May oo mas'uul ka ah Barnaamijka Caafimaadka Asaasiga ICRC-da Soomaaliya ayaa tiri.

Inkastoo xilli-roobaadku dhammaanayo dhowaan, haddana khatarta cuduran ka dhasha biyaha way taagan tahay. Sannadkii 2017-kii, Soomaaliya waxay u aheyd sannad abaareed, waxaa xarumaha daaweynta daacuunka iyo bukaan-socod-eegtooyinka SRCS ee koonfurta iyo bartamaha dalka laga soo wariyey wadar dhimasho gaareysa 61.

"Daacuunka iyo shuban-biyoodka ba'an waa cuduro dilaaca xilli kasta. Xilli roobaadka ama xilliga Jilaalka, khatartu waa mid mar walba taagan," Laura ayaa tiri.

Laakiin sidee baan u gudbinaa fariimahan muhiimka ah? Waxaan dib ugu laabaneyna xarunta idaacadda si aan u aragno.

"Dhaqanka Soomaalida, ereyga nin ayaa saameyn ku leh xubnaha kale ee qoyska," Axmed oo ah mid ka mid ah jilayaasha codka, ayaa sidaa yiri. "Sidaas daraadeed nin ayaa loo doortay in uu gudbiyo fariinta."

Cabdullaahi Maxamed/ICRC

Axmed Ciise Guutaale oo ah barnaamij qoraha idaacadda Mustaqbal wuxuu ku lug laaha qoraalada saddexda googgoos ee idaacadda oo ka hadlaya saddex farrimo waaweyn oo ICRC iyo SRCS ay isku dayayaan in ay dhiirigeliyaan: Gacmahaaga ku dhaq saabuun, cab biyo ammaan ah iyo booqo bukaan-socod-eegtooyinka SRCS si ay u helaan daryeel caafimaad dhalida ka hor.

Labada nin oo ku jira xayesiiska ugu horeeya, Cali iyo Faarax waxay sameeyaan hakad yar marka ay dareemaan in aanan haysan saabuun ay ku dhaqdaan gacmahooda iyagoo sameynaya jilitaan ah in saabuun la'aan gacmo-dhaqashadu aan dhammaystirnayn.

"Waxay muhiim u tahay qof kasta oo dhegeysan doono, ha ku sugnaado Gobolka Shabeelaha Dhixe, Shabeelaha Hoose, Hiiraan iyo gobolo kale in loo sheego sababta caadooyinkaas u leeyihiiin faa'iido," ayuu raaciye, taa oo ku cad googgooska labaad oo ku saabsan cabitaanka biyo ammaan ah.

Laba dumar oo jilayaasha ah ayaa tilmaamaya in biyuhu aanay ammaan ahayn haddii aan la karkarin ama la nadiifin. Googgooska saddexaad oo sidoo kale dumar ku badan ayaa dhiirigeliya booqashooyinka bukaan-socod-eegtooyinka SRCS ee ku yaala guud ahaan Soomaaliya.

"Iyadoo ay la socoto xoogaa maad ah, fariintu waxay u egtahay in ay hirgashay. Berito, marka dhegeystuhu arko qof gacmihiisa dhaqaya asagoon isticmaaleyn saabuun, waxay xusuustaan fariinteena," waxaa yiri Maxamed Cabdulkadir, oo ah mid ka mid ah ragga ku jira muuqaalka gacmo-dhaqashada.

Khatarta shuban-biyoodka ba'an iyo daacuunka waxayba sii jirtay bilowga xilliga jilaalka, si rajo ah ololaha idaacadeed oo ka codeeyeen jilayaashan Soomaaliyed waxay gacan ka geysan doonta ka hortagga cudurada.

Si aad u hesho macluumaad dheeri ah oo ku saabsan ICRC-da Soomaaliya booqo
www.blogs.icrc.org/somalia/so

Email: sok_somaliblog_services@icrc.org